जि.प्र.का. सप्तरी द.नं. ११/०४८/०४९   स.जि.हु.का.द.नं. ५/०६४/०६५

राजविराज दैनिक

वर्ष ३२   अंक २९९   २०८० साल असार २३ गते शनिबार   (8 July 2023 Saturday)   मूल्य रु. ५/-

Log in : rajbirajdainik.com.np

यस अंक भित्र : २ पृष्ठमा : रोकिएन वर्षान्तको भुक्तानी, असारमा. ३ पृष्ठमा : केन्द्रीय कारागारमा १५ देखि २० ... ३ पृष्ठमाच्निनियाँ कम्पनीमाथि ...

देशभरी हालसम्म २७ प्रतिशत रोपाइँ

काठमाडौँ, २२ असार (रासस)। मुलुकभर हालसम्म करिब २७ प्रतिशत धान रोपाइँ भएको छ।

गत वर्ष असार २१ गतेसम्म करिब ४० प्रतिशत रोपाइँ भएको थियो। यस वर्ष करिब १३ प्रतिशत कम रोपाइँ भएको कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्रालयका सहसचिव एवं प्रवक्ता प्रकाशकुमार सञ्जेलले जानकारी दिनुभयो।

प्रदेशसँगको समन्वयमा तयार गरिएको तथ्याङ्क अनुसार असार २१ गते बिहीबारसम्म करिब २७ प्रतिशत मात्र रोपाइँ भएको उहाँले बताउनुभयो।

विशेषगरी मधेस प्रदेश, गण्डकी प्रदेश र लुम्बिनी प्रदेशमा मनसुन सुरु हुन ढिलो भएका कारण रोपाइँमा कमी भएको हो।

आगामी साउन १५ सम्म सामान्य हिसाबले रोपाइँ हुने भएकाले विगत वर्षमा जस्तै शतप्रतिशत रोपाइँ हुने मन्त्रालयको प्रारम्भिक अनुमान छ।

चटयाङ् लागेर बृद्धको मृत्यु

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २२ असार।

सप्तरीको विष्णुपुर गाउँपालिकामा एक बृद्धको चट्याङ लागेर शुक्रबार मृत्यु भएको छ।

वडा नं. ७ विष्णुपुर टोलका ७० वर्षीय रामप्रसाद रामको चटचाङ लागेर शुक्रबार मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ।

चट्याङ लागेर घाइते भएका रामको उपचारका क्रममा गजेन्द्रनारायण सिंह अस्पताल राजबिराजमा मृत्यु भएको सो अस्पतालले जानकारी दिएको छ।

घर नजिकैको आफ्नै खेतमा काम गरिरहेका बेला वर्षाको पानीसँगै परेको चटचाङ लागेर रामको मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीले जनाएको छ।

कोशीका मुख्यमन्त्री थापाद्वारा शपथ

विराटनगर, २२ असार (रासस)।

कोशी प्रदेशका नवनियुक्त मुख्यमन्त्री उद्धव थापाले शुक्रबार एक समारोहका बीच पद तथा गोपनियताको शपथ लिनुभएको छ।

नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा (९) बमोजिम नियुक्त मुख्यमन्त्री थापालाई प्रदेश प्रमुख पर्शुराम खापुङले पद तथा गोपनीयताको सपथ गराउनुभएको हो।

यसैगरी, नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा (९) बमोजिम नवनियुक्त मन्त्रीद्वय कमलप्रसाद जवेगु र प्रदीपकुमार सुनुवारलाई प्रदेश प्रमुख खापुङले सोही समारोहमा पद तथा गोपनीयताको शपथ गराउनुभएको छ। नवनियुक्त मन्त्रीद्वयको कार्य विभाजन भने पछि तय हुने जानकारी दिइएको छ।

ललिता निवास प्रकरण : चार पूर्वसचिवविरुद्ध पक्राउ पुर्जी जारी

काठमाडौँ, २२ असार (रासस)।

बालुवाटारस्थित ललिता निवास जग्गा हिनामिना प्रकरणमा संलग्न भएको आरोपमा चार जना पूर्वसचिवविरुद्ध पक्राउ पुर्जी जारी भएको छ।

ललिता निवासको सरकारी जग्गा व्यक्तिको नाममा पास गर्ने काममा संलग्न भएको भन्दै तत्कालीन सचिव दीप बस्न्यात, छविराज पन्त, दिनेशहरि अधिकारी र नारायणगोपाल मलेगोविरुद्ध पक्राउ पुर्जी जारी भएको नेपाल प्रहरीका प्रवक्ता तथा प्रहरी नायब महानिरीक्षक कुवेर कडायतले जानकारी दिनुभयो।

उहाँका अनुसार पूर्वसहसचिव सुधीर साह पक्राउ परिसकेका छन् भने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका पूर्वप्रमुख आयुक्तसमेत रहेका दीप बस्न्यात भने फरार छन्।

ललिता निवास प्रकरणमा चारजना पूर्वसचिवविरुद्ध प्रहरीले अदालतबाट पक्राउ पुर्जी लिएको हो। ललिता निवासको एक सय १४ रोपनी जग्गा व्यक्तिको नाममा कीर्ते गरेर किनबेच गर्नेमाथि प्रहरीले फेरि अनुसन्धान सुरु गरेको हो।

आगामी दुई शनिबार बैंक खुल्ने

दैनिक समाचारदाता काठमाडौँ, २२ असार।

नेपाल राष्ट्र बैंकले बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई असार २३ र ३० गते शनिबारका दिन सेवा बन्द नगर्न परिपत्र गरेको छ।

चालु आर्थिक वर्ष सकिने बेलामा राजस्व भुक्तानी, चेक क्लियरिङ तथा विद्युतीय रकम ट्रान्सफरका लागि बढी चाप पर्ने भएकाले शनिबार पनि सेवा उपलब्ध गराउन राष्ट्र बैंकले परिपत्र गरेको हो।

"असार २३ र ३० गते बिदाका दिनसमेत राति ८ बजेसम्म र असार ३१ गते बेलुका ७ बजेसम्म राजस्व कारोबार गर्ने सम्पूर्ण बैंक, चेक क्लियरिङ एवम् विद्युतीय ट्रान्सफरको फन्ड सेटलमेन्ट गर्ने अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्था साथै नेपाल क्लियरिङ हाउस खुला राखी राजस्व बुझ्ने व्यवस्था गनपर्नेछ", राष्ट्र बैंकले शुक्रबार जारी गरेको सूचनामा भनिएको छ।

अर्थ मन्त्रालय र महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको अनुरोधपछि यस्तो निर्देशन दिइएको राष्ट्र बैंकले जनाएको छ।

सर्पदंश (सर्पको टोकाई) बाट बच्न...

- सर्प लुक्न सक्ने सम्भावित स्थानको खोजी गरी त्यस्ता ठाँउहरुको व्यवस्थापन गरौं,
- घरवरीपरि सफा राखौं, प्वालहरु टालौं,
- खुलास्थानमा शौच नगरौं,
- खालि खुट्टा नहिडौं, जुत्ता वा गमबुट लगाऔं,
- लट्ठि लिएर हिंडौं,
- सम्भव भएसम्म खाटमा सुतौं,
- सुत्दा झुलको अनिवार्य प्रयोग गरौं,
- सुत्नेबेलामा ओछ्यान राम्ररी हेरौं,
- राती हिंड्दा टर्चको प्रयोग गरौं,
- पराल दाउरा आद निकाल्दा होसियारी अपनाऔं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

बाढी/पहिरोबाट सतर्क रहौं।

- गाउँघरका माथिल्लो भागमा कुलो बनाई पानीको उचित निकास दिऔं।
- जमिन चिरा परेको देखिएकामा पानी नछिर्ने गरी टालौं।
- घरभित्र वा वरिपरिको जमिन चिरा परेको भए सुरक्षित स्थानमा बसौं।
- नदी वा खोलामा बाढी आएमा तल्लो भागमा बस्ने जनसमुदायलाई सूचना दिऔं।
- भुकम्पले चिरा पारेको छ भने त्यस्तो स्थानलाई टालौं र सजगता अपनाऔं।
- भौगोलिक अवस्था बिचार गरेर मात्र बाटो, कुलो वा नहर जस्ता संरचना बनाऔं। भु–क्षयबाट बचौं र बचाऔं

जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन
राजविराज, सप्तरी

रोकिएन वर्षान्तको भुक्तानी, असारमा मात्रै सवा खर्बको चेक काटियो

काठमाडौँ, २२ असार (रासस)।

महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको तथ्याङ्कअनुसार गत जेठ मसान्तसम्ममा सरकारको बजेट खर्च रु ११ खर्ब ७६ अर्ब बराबर थियो। असार तेस्रो हप्तासम्म आइपुग्दा यस्तो खर्च रू १३ खर्ब नाघेको छ। अर्थात् असारमा मात्रै सरकारले रू एक खर्ब २५ अर्ब सात करोड बजेट भुक्तानी दिएको छ।

चालु आर्थिक वर्षका लागि रू १७ खर्ब ८३ अर्ब ७३ करोड ६३ लाख बराबरको बजेट ल्याइएकोमा आर्थिक वर्ष सकिन एक हप्ता मात्रै बाँकी रहँदा खर्चको आकार रू १३ खर्बमात्रै देखिनु आफैमा समस्या हो। त्यसमाथि, समयमा विकास खर्च गर्न नसक्ने र आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हतारमा ठूलो रकम भुक्तानी दिने खराब परिपाटीले यसवर्ष पनि निरन्तरता पाएको छ।

वर्षान्तको भुक्तानीले विकास निर्माणको गुणस्तरमा सम्झौता हुने र आर्थिक अनुशासनमा गम्भीर उल्लङ्घन भइरहेको विषय महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनले हरेक वर्ष औँल्याउँदै आएको छ। वार्षिक विनियोजनको ठूलो अंश असारमा भुक्तानी हुने प्रवृत्तिलाई रोक्नुपर्ने सुझाव पनि महालेखाले आफ्नो प्रतिवेदनमा हरेक वर्ष सरकारलाई दिँदै आएको छ।

महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले सार्वजनिक गर्ने दैनिक बजेटरी तुलनात्मक विश्लेषणअनुसार अहिले पुँजीगत खर्च दैनिक एक प्रतिशत बिन्दुले बढिरहेको छ। गत आइतबार असार १७ गते पुँजीगत खर्च वार्षिक लक्ष्यको ४४ दशमलव ३४ प्रतिशत बराबर थियो। बिहीबारसम्म आइपुग्दा उक्त खर्च ४७ दशमलव ४४ प्रतिशत बराबर पुगेको छ। जेठ मसान्तसम्ममा ४० प्रतिशत रहेको पुँजीगत खर्चको भुक्तानी असारमा बढेपछि तीन हप्तामा करिब सात प्रतिशत बिन्दुले बढेको छ।

पछिल्ला दिनमा लेखाङ्कन र भुक्तानीसँग सम्बन्धित विद्युतीय प्रणालीमा अत्यधिक चाप देखिन थालेको र यसले समग्र प्रणालीमा नै समस्या देखिएको भन्दै केही जिल्लाका कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय (कोलेनिका) र प्रदेश कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय (प्रलेनिका)ले गुनासोसमेत गरेका छन्।

बजेट भुक्तानी माग गरिएका प्रवृष्टि धेरै हुँदा कोलेनिका र प्रलेनिकाका विद्युतीय प्रणालीमा समस्या देखिन थालेको हो। एकैपटक धेरै माग भएपछि भार परेकाले प्रणाली कार्यसम्पादन गर्न नसक्ने अवस्थामा पुगेका छन्। भुक्तानी चाप बढी हुँदा र केही अन्य प्राविधिक कारणले समस्या देखिएको महालेखा नियन्त्रक कार्यालयका प्रवक्ता शम्भुप्रसाद मरासिनीको भनाइ छ।

"चाप बढी हुँदा कतै सर्भर ढिलो चलेको भन्ने सुन्नमा आएको छ। तर भुक्तानी नै रोखिएको भन्ने जानकारी आएको छैन", उहाँले भन्नुभयो, "एकातिर अहिले भुक्तानी चाप बढी छ भने वर्षात्को समय भएकाले इन्टरनेट पहुँच बिच्छेद भएका समस्या पनि सुनिएका छन्।"

भुक्तानी भइरहेको बजेट रकम जेठको तुलनामा असारमा बढी देखिएको उहाँको भनाइ छ। त्यस्तै, असार २४ गतेपछि सम्पूर्ण भुक्तानी प्रणाली बन्द हुने भएकाले भोलि शनिबार पनि भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइएको मरासिनीले जानकारी दिनुभयो।

पूर्वकार्यबाहक महालेखा परीक्षक शुकदेव भट्टराई खत्री विद्यमान कानुनी व्यवस्थाको पालना हुन नसक्नु, अर्थ मन्त्रालयले निगरानीको भूमिका बहन गर्न नसक्नु, बजेटमा चर्को राजनीतिक हस्तक्षेप हुनु, विषयगत मन्त्रालयका सचिव तथा विभागका महानिर्देशकलाई जिम्मेवार बनाउन नसक्नु तथा कर्मचारीको चाँडो-चाँडो सरुवा हुनुलाई आर्थिक वर्षको अन्त्यमा खर्च बढ्नुको मुख्य कारण रहेको बताउनुहुन्छ।

"बजेट ल्याउँदा ठूलो रकम अबन्डा (अर्थ विविध शीर्षकमा छुट्याउने रकम) राखिन्छ। यस्तो बजेट सरकारमा पहुँच हुनेले लैजान्छन्। अनावश्यक र नियम मिचेर गरिने रकमान्तर अर्को समस्या हो", उहाँले भन्नुभयो, "अर्थ मन्त्रालयले गरेको काम कारबाहीबाटै विकृति शुरु हुन्छ। हाम्रो प्रणाली नै त्यसरी आयो।"

आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हतार-हतार गरिने भुक्तानीमा त्यहाँ केही अनियमिता र बदमासी छ भन्ने रूपमा बुझ्नुपर्ने भट्टराईको भनाइ छ। त्यस्तै, कतिपय आयोजनामा ठेकेदारले भुक्तानी नपाएर आर्थिक वर्षको अन्त्यमा मात्रै भुक्तानी दिनुपर्ने अवस्था रहेको र वैदेशिक सहायताको रकमलाई बजेट स्रोत देखाएका आयोजनामा शोधभर्ना गर्न ढिलाइ गर्दा पनि वर्षान्तको खर्च बढी देखिने उहाँको भनाइ छ।

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा नियमावलीको पालनामा सरकार र मातहतका निकाय चुकेको पनि भट्टराइको बुझाइ छ। "आर्थिक कार्यविधि वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा नियमावलीले आर्थिक वर्षको अन्तिम हप्ता बजेट भुक्तानी नदिनु भन्छ, तर भुक्तानी भइरहेको छ। त्यस्तै, असारमा रकमान्तर स्रोतान्तर नगर्नु भनेकोमा भइरहेको छ", उहाँले भन्नुभयो, "आर्थिक अनुशासन पालना नहुँदा सम्बन्धित लेखा उत्तरदायी अधिकारी जिम्मेवार हुनुपर्ने भनेकोमा राजनीतिक हस्तक्षेपले कर्मचारी चाडै सरुवा भएर अर्कोतिर पुगिसकेका हुन्छन्।"

दोस्रोपटकको संशोधित लक्ष्यसमेत नपुग्ने संकेत

गत माघमा बजेटको अर्धवार्षिक समीक्षामार्फत् सरकारले चालु आर्थिक वर्षको बजेट खर्चको अनुमान संशोधन गरेको थियो। त्यस्तै, गत जेठ १५ गते आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक बजेट प्रस्तुत गर्दै सरकारले चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेट खर्चको लक्ष्य दोस्रोपटक घटाएको थियो।

दोस्रोपटक संशोधित अनुमानअनुसार चालु आर्थिक वर्षमा सरकारले रू १५ खर्ब चार अर्ब ९९ करोड अर्थात् शुरुवाती विनियोजनको ८३ दशमलव ९० प्रतिशत मात्रै बजेट खर्च गर्ने लक्ष्य राखेको छ। तर असार २१ गतेसम्ममा सरकारको कुल बजेट खर्च शुरुवाती लक्ष्यको ७२ दशमलव ५३ प्रतिशत अर्थात् रू १३ खर्ब १ अर्ब १३ अर्ब ८८ करोड बराबर छ।

हालसम्मको खर्च शुरुवाती लक्ष्यभन्दा रू चार खर्ब ९२ अर्ब ६९ करोडले न्यून हो भने दोस्रो पटकको संशोधित लक्ष्यभन्दा रू दुई खर्ब तीन अर्ब ८५ करोडले न्यून हो। अर्थात् सरकारले दोस्रोपटक संशोधन गरेर तय गरेको लक्ष्य भेटाउन असार २२ गतेपछिका एक हप्ता अवधिमा रू दुई खर्बभन्दा बढी बजेट खर्च गर्नुपर्ने देखिन्छ।

दोस्रोपटकको संशोधित अनुमानअनुसार चालु खर्च १० खर्ब ४३ अर्ब ४९ करोड अर्थात् शुरुवाती विनियोजनको ८८ दशमलव १८ प्रतिशत, पुँजीगत खर्च रू दुई खर्ब ५८ अर्ब ३४ करोड अर्थात् शुरुवाती विनियोजनको ६७ दशमलव ९१ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रू दुई खर्ब तीन अर्ब २६ करोड अर्थात् शुरुवाती विनियोजनको ८८ दशमव २९ प्रतिशत खर्च हुने लक्ष्य राखिएको छ। यो लक्ष्य भेटाउन सरकारले एक हप्ताभित्र चालुतर्फ रू ८५ अर्ब ७३ करोड, पुँजीगततर्फ रू ७८ अर्ब र वित्तीय व्यवस्थातर्फ रू ४४ अर्ब २५ करोड बराबर खर्च गर्नुपर्ने देखिन्छ।

महालेखाले हरेक वर्ष भन्छ : 'वर्षान्तको भुक्तानी रोक्नु'

वर्षान्तमा हतारमा कागज मिलाउने र भुक्तानी माग्ने प्रवृत्ति पनि बढ्दो छ। वर्षान्तको खर्चमा आर्थिक अनुशासन मिचिने बढी सम्भावना हुनेहुँदा यस्तो खर्च रोकिनुपर्ने भन्दै महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनले हरेक वर्ष औंल्याउने गरेको छ।

गत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कुल बजेट खर्चको २१ प्रतिशत असार महिनामा मात्र खर्च भएको थियो। गत आर्थिक वर्षका लागि रू १६ खर्ब ४७ अर्ब ५७ करोड ६७ लाख बराबरको बजेट विनियोजन भएकोमा कुल खर्च रू १३ खर्ब ९ अर्ब ८७ करोड ४३ लाख बराबर थियो।

यस्तो खर्चमध्ये असारमा मात्र रू दुई खर्ब ९ अर्ब ७५ अर्ब नौ करोड २५ लाख अर्थात् कुल खर्चको २१ प्रतिशत बराबर भुक्तानी भएको देखिन्छ। त्यस्तै असारको अन्तिम हप्तामा मात्र रू ९८ अर्ब ९९ करोड ७१ लाख ८१ हजार अर्थात् कुल वार्षिक खर्चको सात दशमलव ५६ प्रतिशत भुक्तानी भएको महालेखा परीक्षक कार्यालयको ६० औं प्रतिवेदनमा उल्लेख छ।

त्यस्तै, सरकारले वर्षान्तमा ठूलो संख्यामा रकमान्तरसमेत गर्ने गरेको देखिन्छ। गत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कुल रू एक खर्ब ९६ अर्ब ४१ करोड ४८ लाख अर्थात् कुल बजेटको १२ प्रतिशत रकमान्तर गरेको थियो। महालेखा परीक्षकको ६०औं वार्षिक प्रतिवेदनअनुसार गत आर्थिक वर्षको असार महिनामा मात्र रू ८२ अर्ब ८० करोड ६७ लाख र असारको अन्तिम हप्ता मात्र रू २७ अर्ब बराबर रकमान्तर भएको थियो। रकमान्तरको यस्तो प्रवृत्ति हटाउनुपर्ने सुझाव महालेखाको प्रतिवेदनले दिएको छ।

असार २४ गते बन्द हुनेछन् सरकारी खाता

एकल खाता कोषबाट जारी भएका राजस्वका चेकबाहेक अन्य सबै खालको चेकको भुक्तानी आउँदो आइतबारबाट रोकिनेछन्। आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ मा आर्थिक वर्ष सकिन ७ दिन अगावै सबै भुक्तानी गरिसकेर खाता बन्द गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ।

सोही व्यवस्थाअनुसार महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले चालु आर्थिक वर्षका सबै भुक्तानी असार २४ गतेभित्र गरिसक्न असार १० नै परिपत्र गरिसकेको छ। सबै कोलेनिका र प्रलेनिकालाई परिपत्र गर्दै खाता बन्द गरिसक्न भनिएको हो।

प्रदेश तथा स्थानीय तहको बजेट भुक्तानी निकासाका लागि प्रयोग हुँदै आएका स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र), एकल खाता कोष प्रणाली (टिएसए) र कम्प्युटरकृत सरकारी लेखा प्रणाली (सिगास) असार २४ गतेपछि एक हप्ताका लागि बन्द हुनेछन्।

आर्थिक वर्षको अन्त्यमा मात्रै भुक्तानी गर्ने परिपाटीका कारण गत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा सात प्रदेशको मात्र करिब रू छ अर्ब बराबर भुक्तानी रोकिएको थियो। ठूलो संख्यामा बजेट भुक्तानी माग भइआएका फाइल प्रवृष्टि गर्दा महालेखा नियन्त्रक कार्यालय तथा कोलेनिका र प्रलेनिकाको भुक्तानी प्रणालीमै समस्या देखिएको थियो। एकैपटक ठूलो संख्यामा डाटा इन्ट्री हुँदा त्यस्तो समस्या देखिएपछि भुक्तानी रोकिएको भन्दै प्रदेशले प्रेस विज्ञप्ति नै जारी गरेर भुक्तानी माग गर्दै दबाव दिएका थिए।

असारभित्र साल तमामी गरिसक्नु : महालेखा नियन्त्रक

चालु आर्थिक वर्षको हिसाब यसैवर्ष फरकफारक (साल तमामी) गर्ने सम्बन्धमा महालेखा परीक्षकको कार्यालयले गत बुधबार सबै स्थानीय तह, सबै जिल्लाका कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयलाई परिपत्र गरेको छ।

सङ्घीय सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्राप्त भएका सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान अन्तर्गतको वित्तीय हस्तान्तरण रकममध्ये खर्च भई बाँकी रहन गएको बजेट फिर्ता मागेको छ। आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ अनुसार सङ्घीय सरकारलाई फिर्ता गर्नुपर्ने रकम सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले जोरवर्ष खातामा फिर्ता गरिसक्नुपर्छ।

(खर्च लेखाङ्कन भएका कर, धरौटीलगायतका सम्पूर्ण कट्टीहरू, फिर्ता तथा साट्न बाँकी चेकहरू असार मसान्तभित्रै सम्बन्धित खातामा जम्मा गरिसक्नुपर्छ। फिर्ता गर्नुपर्ने रकम सोही आर्थिक वर्षमा निकास फिर्ता नहुँदा भुक्तानी प्रणाली सूत्र तथा टिएसएको खर्च र निकासा भिडान नहुने भएकाले वैदेशिक सहायता समावेश भएका कार्यक्रम/आयोजनाको हिसाब भिडान हुँदैन। जसकारण आगामी आर्थिक वर्षको निकासा प्रक्रिया पनि ढिलो हुनजान्छ।

डा. ललन प्रसाद रौनियार
Dr. Lalan Prasad Rauniyar
MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338
कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सन्तोष प्रसाद शाह
Dr. Santosh Prasad Sah
MBBS (T.U.), MD Internal Medicine (NAMS, Bir Hospital Kathmandu)
NMC Reg. No. : 15019
कन्सलटेन्ट फिजिसियन

डा. यमेश यादव
Dr. Yamesh Yadav
MBBS (T.U), MS (Nobel Medical College, K.U.)
General and Laproscopic Surgeon
NMC Reg. No. : 16392
जेनरल सर्जन

डा. सरोज कुमार साह
Dr. Saroj Kumar Sah
MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan
Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore)
NMC Reg. No. : 13288
हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव
Dr. Jayanti Yadav
M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)
हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज
NMC Reg No. : 15312
बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क :
कृताञ्जली मेडिकल हँल
राजविराज
Mo. No : 9842830252, 9804605569

पूर्वको बाढीपहिराबाट जलविद्युत्मा नौ अर्बभन्दा बढीको क्षति

काठमाडौँ, २२ असार (रासस)।

यही असार १ र २ गते पूर्वमा आएको बाढीपहिराका कारण जलविद्युत् क्षेत्रमा रु आठ अर्ब ८४ करोडको क्षति पुगेको छ।

स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था (इपान) नेपालले शुक्रबार प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'लाई भेटेर ताप्लेजुङ, सङ्खुवासभा, पाँचथर र भोजपुरमा असार १ र २ गते आएको बाढीबाट जलविद्युत् गृह बगाउँदा रु आठ अर्ब ८४ करोडको क्षति पुगेको बताएको हो।

इपानका अध्यक्ष गणेश कार्कीले पूर्वमा आएको बाढिपहिराबाट सञ्चालनमा रहेका १३ र निर्माणाधीन १७ गरी ३० जलविद्युत् आयोजनामा क्षति पुग्दा लगानीकर्ता ठूलो मारमा पर्नाका साथै अर्बौं लगानी जोखिममा परेको बताउनुभयो।

त्यसका कारण एक सय ३३ मेगावाट उत्पादन ठप्प हुन पुगेको छ। तीस जलविद्युत् आयोजनामा क्षति पुग्दा २० लाख सर्वसाधारण तथा स्थानीय लगानीकर्ताको लगानी जोखिममा परेको अध्यक्ष कार्कीले बताउनुभयो।

इपानको टोलीले क्षतिग्रस्त आयोजना पुनर्निर्माणका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकबाट पुनर्कर्जा उपलब्ध गराउन, निर्माणाधीन आयोजनामा उत्पादन सुरु गर्नुपर्ने मिति दुई वर्ष थप गर्न, सञ्चालनमा रहेका आयोजनाको पुनः विद्युत् उत्पादन नभएसम्म रोयल्टी मिनाहा गर्न,

बाँकी तीन पृष्ठमा

केन्द्रीय कारागारमा १५ देखि २० प्रतिशत मानसिक रोगी

शरद् शर्मा

काठमाडौं, २२ असार (रासस)।

केन्द्रीय कारागारमा रहेको केन्द्रीय कारागार अस्पतालमा मानसिक रोगीको सङ्ख्या बढ्दै गइरहेको पाइएको छ। कारागारमा कैदीबन्दीहरू त्यत्तिकै बस्दा मानसिक रोग बढ्दै गएको अस्पतालले जनाएको छ।

कारागार अस्पतालका प्रमुख मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट डा प्रकाश बुढाथोकीका अनुसार हृष्टपुष्ट कैदीबन्दीलाई सरकारले प्रयोग गर्न नसकेपछि कारागारमा मानसिक रोगी बढिरहेको बताउनुभयो। उहाँका अनुसार अस्पतालमा करिब १५ देखि २० प्रतिशत मानसिक रोगी कैदीबन्दी रहेका छन्।

उहाँले अस्पतालमा सकभन्दा बढी मानसिक रोगी नै रहेको बताउनुहुन्छ। त्यसपछि मधुमेह, कोलस्ट्रोल, उच्च रक्तचापका बिरामीको साथै महिलाको पाठेघर खस्ने, पाठेघरमा सङ्क्रमणजस्ता पनि बिरामी कारागारमा रहेका छन्। यस्तै क्यान्सरका पनि बढ्दै गएको उहाँको भनाइ छ।

अस्पतालमा मानसिक रोगी बढ्न थालेपछि दुई जना मानसिक रोग विशेषज्ञ र दुई परामर्शदातासमेत राखेको छ। अस्पतालले मानसिक वार्ड भनेर पनि छुट्याएको छ। "उनीहरूको काम केही छैन। फुर्सदमा सोचेर एक्लै बस्ने गर्दछन्। टोलाउने गर्छन्। जसले गर्दा उनीहरू विस्तारै मानसिक रोगी बन्दै छन्", उहाँले भन्नुभयो, "उनीहरू दोषी भएर वा कतिपय परिबन्द परेका पनि होलान्। आत्मज्ञानी भएर मेरो जिन्दगी गयो भनेर सोचेर बसेका रोगी बढेका छन्।"

कारागारभित्र कैदीबन्दीलाई व्यवस्था बनाउने काम नभएकाले रोगी बढेको उहाँको भनाइ छ। विभिन्न विकास निर्माणमा सरकारले बलिया, जवान, हृष्टपुष्ट कैदीलाई प्रयोग गर्न सके मानसिक रोगी नबढ्ने उहाँको भनाइ रहेको छ।

उहाँ सरकारले कैदीबन्दीको रोग जन्माउनुभन्दा व्यस्त बनाएर काम लिनुपर्ने सुझाव दिनुहुन्छ। "सरकारले उनीहरूलाई यसै पनि सिधा, चामल, लगाउने कपडा सबै दिएकै छ। कैदीबन्दीलाई व्यस्त गराउन नसक्दा उनीहरूको रोग जन्माउने काम भइरहेको छ र त्यही जन्माएको रोगमा सरकारले करोडौं खर्च गरिरहेको छ", उहाँले भन्नुभयो, "सबै खर्च व्यहोरेको सरकारले कैदीबन्दीलाई काममा लगाउनुपर्छ।"

डा बुढाथोकी आफू आइसकेपछि कैदीबन्दीलाई मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरेको बताउनुहुन्छ। कारागारमा रहेका नाइके र सहनाइकेमार्फत कैदीबन्दीलाई मनोपरामर्श गरिएको छ। अहिले मनोपरामर्श दिएपछि १५-२० जना एकान्तमा बस्नेहरू लुडो खेल्ने, साथीभाइसँग कुराकानी गर्नेजस्ता क्रियाकलाप गर्न थालेका छन्।

सबै कैदीलाई निःशुल्क उपचार

कैदीबन्दीलाई उपचार लागि खुलेको केन्द्रीय कारागार अस्पतालले कैदीलाई राम्रो उपचार निःशुल्क प्रदान गरिरहेको अस्पतालका मेडिकल सुपरिडेन्टेन्ट डा बुढाथोकी बताउनुहुन्छ। उहाँका अनुसार कारागारमा रहेका सबै कैदीको सानादेखि ठूलो रोगका उपचार सरकारले गर्ने भएकाले सबै उपचार खर्च अस्पतालले नै व्यहोर्दै आएको छ।

केन्द्रीय कारागार अस्पतालमा उपचार हुन नसकेपछि वीर अस्पताल, त्रिवि शिक्षण अस्पताल, गङ्गालाल अस्पताललगायत अस्पतालसँग सम्झौता गरेर कैदीबन्दीको उपचार सरकारले निःशुल्क गर्ने गरेको उहाँ बताउनुहुन्छ। अस्पतालमा अहिले कैदीबन्दीलाई सामान्य उपचार, मानसिक रोग विशेषज्ञ, छाला तथा यौनरोग विशेषज्ञ, दन्त चिकित्सक, आँखा विशेषज्ञ, महिला तथा प्रसूति रोग विशेषज्ञ सेवा तथा प्रयोगशाला, भिडियो एक्सरे, रेडियोलोजिष्ट सेवा पनि पाइरहेका छन्।

अस्पतालमा सात विशेषज्ञ चिकित्सक र मेडिकल अधिकृत आठ जनासहित ९० जना स्वास्थ्यकर्मीले कैदीबन्दीलाई उपचार गरिरहेका छन्। उहाँले आफू आइसकेपछि छाला तथा यौनरोग विशेषज्ञ, दन्त चिकित्सक, आँखा विशेषज्ञ, महिला तथा प्रसूति रोग विशेषज्ञ चिकित्सकलाई ल्याएको बताउनुहुन्छ। अस्पतालमा अहिले दैनिक दुई सय जनाको उपचार गर्न आउने गरेका छन्।

उपलब्ध सेवा

अस्पतालमा अहिले कैदीबन्दीको सामान्य खालका शल्यक्रिया हुने गरेका छन् भने मुटुको भल्भ परिवर्तन, मिर्गौला प्रत्यारोपणजस्ता सेवा भने अन्य अस्पतालमा लगेर कैदीको निःशुल्क उपचार गरिन्छ। अस्पतालले उपचार हुन नसकेका रोगको लागि बाहिरको सम्बन्धित जिल्ला अस्पतालसँग कारागार व्यवस्थापन पक्षले निःशुल्कमा उपचारका लागि सम्झौता गरेको छ। केन्द्रीय कारागार अस्पतालले २१ वटा अस्पतालसँग सम्झौता गरेको छ।

"सामान्य किसिमका उपचार कारागारभित्र रहेको अस्पतालमा हुन्छ", उहाँले भन्नुभयो, "कैदीबन्दीलाई जटिल किसिमको रोग भयो भने उपचार हुने ठाउँमा सरुवा गरेर उपचार गरिन्छ। जटिल रोगको उपचार हामीले वीर, गङ्गालाल अस्तपाल, शिक्षण अस्पताल, टेकु अस्पतालमा गर्दछौं।"

देशभरिका कैदीलाई उपचारका लागि करिब रु१० करोड खर्च हुने उहाँ बताउनुहुन्छ। प्रत्येक कारागारमा वर्षमा रु १० लाख खर्च हुने गर्दछ। हाल देशका ७२ जिल्लामा ७४ कारागार छन्। केन्द्रीय कारागारमा उपचार गरेको मात्र रु ५० लाख खर्च हुने गरेको छ।

केन्द्रीय कारागारमा उपचार नभएपछि वीर अस्पताल, राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर, त्रिवि शिक्षण अस्पताललगायतका सम्झौता गरेका अस्पतालमा कैदीलाई उपचार गरेवापतको रकम तिर्ने गरेको उहाँ बताउनुहुन्छ। विसं १९७१ मा सदरजेल बने पनि २०२० बाट एउटा कोठमा स्वास्थ्यकर्मीबाट कैदीबन्दीको उपचार सेवा सुरु गरिएको थियो। यस्तै २०६८ सालमा कारागारका अस्पतालको भवन सुरु भएको र २०७० सालमा १५ शय्याको अस्पतालमा रूपमा कारागारमा अस्पताल सञ्चालन भयो। अहिले ३० शय्याको भवनमा अस्पतालले ४० शय्यासम्म सञ्चालन गरेर कैदीलाई निःशुल्क उपचार गरिरहेको प्रमुख मेडिकल सुपरिटेण्डेन्ट डा बुढाथोकी बताउनुहुन्छ।

कारागारले अब ५० शय्याको भवन बनाउन तयारीमा भइरहेको जनाइएको छ। केन्द्रीय कारागार नुवाकोटमा सर्ने भनिए पनि कारागार अस्पताल भने अहिलेकै ठाउँ सुन्धारामा नै रहने उहाँको भनाइ छ। नुवाकोटमा एउटा अस्पतालको सानो युनिट रहेको छ। "नुवाकोटमा भएका कैदीबन्दीको उपचार गर्नका लागि दुई वा पाँच शय्याको अस्पताल नुवाकोटमा हुन्छ", उहाँले भन्नुभयो, "तर केन्द्रीय अस्पताल भने यही सुन्धारामा नै हुन्छ।"

अस्पतालको सबैभन्दा ठूलो समस्या भौतिक पूर्वाधार रहेको छ। विशेषज्ञ चिकित्सक बस्ने कोठाको अभावले पालैपालो चिकित्सकले बिरामी हेर्ने गरेका छन्।

सरुवा रोगको डर

अस्पतालमा सरुवा रोगको डर धेरै नै हुने गरेको छ। धेरै कैदीबन्दी भएकाले एक जनाबाट धेरैमा सर्ने रोग खतरा भएकाले डर हुने गरेको उहाँ बताउनुहुन्छ। केन्द्रीय सुधार गृहमा दुई हजार जना कैदीबन्दी, भद्र सुधारगृहमा एक हजार पाँच सय जना र महिला सुधारगृहमा पाँच सय जना कैदी रहेका छन्।

"डेङ्गी, कोरोना भाइरसको महामारी आएपछि एउटा लागेपछि सबैलाई सङ्क्रमण सर्न सक्दछ", उहाँले भन्नुभयो, "त्यतिबेला हामीलाई बढी डर हुन्छ। सबै कैदी सँगै बस्ने सँगै खेल्ने गर्दछन्। अनि सरुवा रोग सर्छ भन्ने डर हुन्छ।" डा बुढाथोकीले भर्खरैमात्र अस्पतालमा कैदीबन्दीलाई आकस्मिक सेवा र एम्बुलेन्स सेवा पनि सञ्चालन गरेको बताउनुहुन्छ।

अस्पतालका सुधार गर्न कार्यदल

गृह मन्त्रालयअन्तर्गत रहेको अस्पतालमा समन्वयको अभाव रहेको छ। मन्त्रालयको मातहतको अस्पताल र स्वास्थ्यकर्मी स्वास्थ्य मन्त्रालयले पठाउने भएकाले समन्वयको अभाव रहेको उहाँ बताउनुहुन्छ। गृह र स्वास्थ्यकर्मीबीच अस्पताल सुधार गर्नका बैठक बसेको उहाँको भनाइ छ। "गृहसचिवको समय हुँदा स्वास्थ्य सचिवको नमिल्ने, स्वास्थ्य सचिवको मिल्दा गृहसचिवको नमिल्ने, बल्ल-बल्ल समय मिलाएर स्वास्थ्यका दुई सचिवलाई गृहसचिवसँग बैठक बसेर अस्पताल सुधारका कार्यक्रम लागू भइरहेका छन्", उहाँले भन्नुभयो।

अस्पताल सुधारका लागि कारागार व्यवस्थापन विभागको महानिर्देशकको संयोजकत्वमा अस्पतालका मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट सदस्यसचिव र गृह तथा स्वास्थ्य मन्त्रालयको नीति तथा योजनाको प्रमुख रहनुभएको कार्यदल गठन गरिएको छ। अस्पतालमा हाडरोग विशेषज्ञ, प्रसूति रोग विशेषज्ञ र शल्यक्रिया कक्ष र सघन उपचारकक्ष (आइसीयू) सञ्चालन गर्ने योजना रहेको उहाँले सुनाउनुभयो।

कैदीबन्दीको स्वास्थ्य बीमा

अस्पतालले विसं २०७९ चैत १ गतेदेखि कैदीबन्दीका लागि स्वास्थ्य बीमामा सूचीकृत गर्न थालेको छ। प्रमुख मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट डा बुढाथोकीका अनुसार यस वर्ष एक हजार सात सय कैदीबन्दीको स्वास्थ्य बीमा गरिएको छ। सबै कैदीबन्दीको बीमा गर्ने भनेता पनि कागजात र कानुनी प्रक्रियाका कारण हुनसकेको छैन।

कानुनले नेपालीको मात्र बीमा गर्न पाउने व्यवस्था रहेकाले विदेशी कैदीबन्दीका पनि समस्या रहेको डा बुढाथोकी बताउनुहुन्छ। मन्त्रिपरिषदमा थुनुवा पुर्जीका आधारमा स्वास्थ्य बीमा गर्न सकिन व्यवस्था संशोधन गर्न पठाइएको र उक्त संशोधन भएपछि अदालतले जारी थुनुवा पुर्जीको आधारमा नागरिकतालगायतका अन्य कागजात नभए पनि पुर्जीको आधारमा बीमा गरिदिन सकिने अस्पतालले जनाएको छ।

पूर्वको बाढीपहिराबाट ...

पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक पाटपुर्जा आयातमा भन्सार तथा भ्याट छुट दिन प्रधानमन्त्रीसमक्ष आग्रह गरेको छ।

यस्तै क्षतिग्रस्त आयोजनाको विद्युत् उत्पादन अनुमतिपत्रको अवधि बढाएर ५० वर्ष कायम गर्न, आयोजना पुनर्निर्माणका लागि लिने कर्जा २० वर्षसम्म पुनर्तालिका गर्न समेत माग गरिएको छ। प्रधानमन्त्रीको भारत भ्रमणका क्रममा नेपालबाट १० वर्षमा १० हजार मेगावाट बिजुली निर्यात गर्नेसम्बन्धी सम्झौताले नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा सकारात्मक सञ्चार भएको इपानले जनाएको छ।

सरकारले विद्युत्को विकासमा तीव्र गति लिनका लागि ऊर्जा विकास दशक घोषणा गर्नुपर्ने, ऊर्जा क्षेत्रमा बैंकको लगानी १० वर्षमा २५ प्रतिशत बनाउनुपर्ने, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणमा आवेदन गरेका सम्पूर्ण आयोजनाको विद्युत् खरिदबिक्री सम्झौता तत्काल गरिदिन, निजी क्षेत्रलाई विद्युत् व्यापार गर्न एक नियमावली बनाई तत्काल कार्यान्वयन गर्नुपर्ने, वन क्षेत्रको जग्गा उपयोग र रूख कटानमा नियमावली बनाई तत्काल सहजीकरण गर्ने, विस्फोटक पदार्थको अभावलाई तत्काल सहजीकरण गर्ने, विद्युत् ऐन तत्काल पारित गर्न इपानले माग गरेको छ।

भेटका क्रममा प्रधानमन्त्री प्रचण्डले इपानले राखेका समस्या समाधान गर्न सरकार गम्भीर रहेको बताउनुभयो। "तपाईँहरूले गम्भीर प्रकृतिका उचित विषय उठाउनुभएको छ, सम्बन्धित निकायसँग बसेर जलविद्युत् क्षेत्रका समस्या समाधान गर्न सरकार लाग्नेछ", प्रधानमन्त्री प्रचण्डले भन्नुभयो।

उहाँले असाधारण ढङ्गले आएको विपद्का बारेमा गम्भीर अध्ययन गरी आगामी दिनमा हुनसक्ने क्षतिबारे चनाखो हुनुपर्ने बताउनुभयो। प्रधानमन्त्री प्रचण्डले आगामी दिनमा निर्माण गरिने जलविद्युत् आयोजनाका संरचनाबारे गम्भीर भएर सोच्नुपर्ने अवस्था आएको उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले इपानको नवनिर्वाचित कार्यसमितिलाई बधाई तथा सफल कार्यकालको शुभकामनासमेत व्यक्त गर्नुभएको थियो।

विश्व समाचार

चिनियाँ कम्पनीमाथि मानवाधिकार र वातावरणीय दुरुपयोगको आरोप

जकार्ता, २२ असार (रासस/एएफपी)।

विश्वका विभिन्न मुलुकमा नवीकरणीय ऊर्जा उद्योगमा प्रयोग हुने खनिजमा लगानी गरेका चिनियाँ कम्पनीहरूमाथि मानवअधिकार एवम् वातावरणीय दुरुपयोगको आरोप लागेको छ। विश्वका १८ देशका खनिज उद्योगमा लगानी गरेका चिनियाँ कम्पनीमाथि करिब दुई वर्षको अवधिमा एक सयभन्दा बढी मानवाधिकार र वातावरणीय दुरुपयोगको आरोप लागेको हो।

अन्तरराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था व्यापार तथा मानव अधिकार संसाधन केन्द्रले बिहीबार जारी गरेको एक प्रतिवेदनअनुसार जनवरी २०२१ र डिसेम्बर २०२२ को बीचमा ती देशमा एक सय भन्दा बढी मानवअधिकार र वातावरणीय दुरुपयोग गरेको पाइएको छ।

तामा, निकेल र कोबाल्टलगायत नवीकरणीय ऊर्जामा उपयोग हुने महत्वपूर्ण खनिजको उत्खनन र प्रशोधनमा प्रभुत्व जमाएका चिनियाँ कम्पनीले इन्डोनेसिया, पेरु र प्रजातान्त्रिक गणतन्त्र कङ्गोजस्ता स्रोतसाधन सम्पन्न देशमा मानवअधिकार र वातावरणीय दुरुपयोग गरेको आरोप प्रतिवेदनमा लगाइएको छ। केन्द्रमा चिनियाँ कम्पनीविरुद्ध एक सय दुई वटा मानवअधिकार उल्लङ्घन र वातावरणीय दुरुपयोगका उजुरी परेका तथा ती मध्ये एक चौथाईभन्दा बढी इन्डोनेसियामा भएका जनाइएको छ।

"हाम्रो अध्ययनले खनिजको अन्वेषण, उत्खनन, प्रशोधन र निकासीका क्रममा मानव अधिकार र वातावरणीय दुरुपयोग भएको देखाएको छ," उक्त गैरसरकारी संस्थाका प्रवक्ताले चिनियाँ कम्पनीले इन्डोनेसियामा २७, पेरुमा १६, प्रजातान्त्रिक गणतन्त्र कङ्गोमा १२, म्यानमारमा ११ र जिम्बाब्वेमा सात वटा उल्लङ्घन घटना अभिलेख गरिएको जनाउँदै भनेका छन्। इन्डोनेसियामा वातावरणीय क्षति र गरीब कामदारहरूको शोषण गरिएको आरोप छ। बिजुली ब्याट्री उत्पादन गर्ने कम्पनीहरूले प्रदूषण बढाएका तथा कामदारलाई न्यूनतम सुविधा नदिँदा मजदुर र लगानीकर्ताबीच तनाव बढाएको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। उत्खनन कम्पनीका कारण वातावरणीय नोक्सानी बढेको, खानीबाट उत्पन्न हानीकारक तत्वले स्थानीय समुदाय प्रभावित भएका, जल प्रदूषण बढ्नाले वन्यजन्तुमा असर पर्नाका साथै स्वच्छ पानीमा मानिसको पहुँच रोकिएको प्रतिवेदनमा भनिएको छ।

उक्त संस्थाले चिनियाँ व्यवसाय र नियामकलाई मानवअधिकार र वातावरणीय दुरुपयोग हुन नदिन, कामदारलाई आधारभूत सुविधा उपलब्ध गराउन तथा वातावरणीय हानी कम गर्ने उपाय तत्काल अवलम्बन गर्न आह्वान गरेको छ।

बालुवाको ढिस्कोमा पुरिएर आठ बालबालिका

पाकिस्तान, २२ असार (रासस/एएनआई)।

पाकिस्तानको मार्तुङ खास शाङ्ला जिल्लामा बालुवाको ढिस्कोमा पुरिएर आठ जना बालबालिकाको मृत्यु भएको छ। क्रिकेट खेलिरहेका बालबालिकामाथि बालुवाको ढिस्को खस्दा उक्त हताहति भएको उद्धारकर्मीलाई उद्धृत गर्दै एआरवाई न्युजले जनाएको छ। एक जना बालकलाई जीवित उद्धार गरिएको तथा अन्य एक जनाको खोजी भइरहेको छ। दुर्घटनाका बेला १० जना बालबालिका क्रिकेट खेलिरहेका बताइएको छ। बुधबार बिहानैदेखि परेको अविरल वर्षाका कारण बलौटे ढिस्को खसेको हो। यसैबीच, गत मे महिनामा सिन्धको सङ्घार जिल्लाको अचरो थार क्षेत्रको एउटा घरमा आगलागी हुँदा चार बालबालिकाको मृत्यु भएको थियो। उक्त दुर्घटनामा एकै परिवारका दाजुभाइको ज्यान गएको थियोभने बाबु घाइते भएका थिए। त्यसअघि मार्चमा तल्लो कोहिस्तानको पट्टन क्षेत्रको घरमा आगलागी हुँदा एक महिला, उनकी सासु, पाँच छोरी र तीन छोरासहित एकै परिवारका १० सदस्यको मृत्यु भएको थियो।

पश्चिम बङ्गालमा चुनावी हिंसा, चार जनाको मृत्यु

कोलकाता,२२ असार (पिटिआई)।

भारतको पूर्वी राज्य पश्चिम बङ्गालमा स्थानीय निर्वाचन अर्थात् पञ्चायत चुनावमा प्रतिस्पर्धी दलबीच भएका हिंसात्मक झडपमा चार जनाले ज्यान गुमाएका छन्। सरकारी अधिकारीहरूका अनुसार परगना, वीरभूम, दक्षिण दिनाजपुर र मुर्शिदाबादमा भएका झडमा राजनीतिक दलका कार्यकर्ताले ज्यान गुमाएका हुन्। पश्चिम बङ्गालमा भोलि शनिबार स्थानीय निर्वाचन हुँदैछ। एक जनाको भने घरेलु बम बनाउने क्रममा मृत्यु भएको हो। विपक्षी दलका कार्यकर्तालाई तर्साउन बम बनाइरहेका बेला त्यो विष्फोट भएको थियो। उनी कांग्रेस समर्थक थिए। प्रहरीले घटनास्थलबाट बम बनाउने सामग्री बरामद गरेको छ।

राहुल गान्धीको पुनरावेदन खारेज

अहमदावाद, २२ असार (रासस/एएनआई)।

गुजरात उच्च अदालतले काङ्ग्रेस नेता राहुल गान्धीको पुनरावेदन निवेदन खारेज गरेको छ। मोदी थर भएकाहरूको मानहानी हुनेगरी अभिव्यक्ति दिएका नेता गान्धीलाई तल्लो अदालतले दोषी ठहर गर्दै दुई वर्ष जेल सजाय सुनाएपछि त्यसविरुद्ध उहाँले उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्नुभएको थियो। उच्च अदालतका न्यायाधीश हेमन्त एम प्रचकको इजलासले तल्लो अदालतले गरेको निर्णयलाई सदर गर्दै गान्धीको पुनरावेदन निवेदन खारेज गरिएको जनाएको छ। न्यायाधीश प्रचकले 'ट्रायल कोर्टको फैसला उचित भएकाले तयसमा हस्तक्षेप गर्न आवश्यक नभएको' बताउनुभएको छ। नेता गान्धीविरुद्ध कम्तीमा १० वटा आपराधिक मुद्दा विचाराधीन छन्।

लम्पी स्किन महामारी : एक लाख ८० हजार पशुलाई खोप

काठमाडौँ, २२ असार (रासस)।

सरकारले मुलुकभर फैलिएको लम्पी स्किन रोग नियन्त्रण गर्न हालसम्म एक लाख ८० हजारभन्दा बढी पशुमा यसको खोप लाउने कार्य सम्पन्न गरेको छ। लम्पी स्किन गाईभैँसीमा भाइरसको कारण लाग्ने महामारी रोग हो।

सरकारले प्रभावित पशुको उपचारका लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट औषधिको व्यवस्थासहित प्राविधिक परिचालन गरेको पशु सेवा विभागका महानिर्देशक डा सम्झनाकुमारी काफ्लेले बताउनुभएको छ। साथै खोप आपूर्तिका लागि आयात अनुमति प्रदान गरी हालसम्म १० लाख ३७ हजार मात्रा खोप आयात भई सात वटै प्रदेशमा वितरण गरिसकिएको छ।

विभिन्न जिल्लामा एक लाख ८० हजार एक सय २२ पशुमा खोप कार्य सम्पन्न भएको विभागको तथ्याङ्क छ। महानिर्देशक डा काफ्लेका अनुसार यस रोगको उपचार विधि र यसबारे बारम्बार सोधिने प्रश्नउत्तरको सङ्गालो तयार गरी विभागको वेबसाइटसमेतमा राखिएको छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग समन्वयका लागि प्रदेश र स्थानीय तहमा सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको छ।

सरकारले चालु आर्थिक वर्ष (२०७९/८०) मा नै खर्च गर्ने गरी महानगरपालिका र सङ्क्रमण नफैलिएका जिल्लाबाहेक प्रत्येक स्थानीय तहमा महामारी नियन्त्रण गर्न सङ्घीय सःशर्त अनुदानअन्तर्गत रु एक लाखका दरले रकम विनियोजन गरेको छ। सो रकमबाट यथाशीघ्र औषधि उपचार तथा खोप खरिद कार्य गर्न सबै पालिकालाई अनुरोध गरिएको छ। यो रोग लागेका पशुमा उच्च ज्वरो आउने, दाना पानी कम खाने, दूध उत्पादन घटने छालामा गोली गिर्खा देखिने, र्‍याल, सिँगान बग्ने, चिप्रा/कचेरा लाग्ने, खुट्टा/जोर्नी सुन्निनेजस्ता लक्षण देखिन्छन्। यस रोगले मुख्यतया बाच्छाबाच्छी, जोत्ने गोरु, उन्नत जातका बढी दूध दिने दुधालु र गर्भिणी गाइभैँसीलाई असर गर्छ।

नेपालमा यो रोग पहिलो पटक विसं २०७७ असार महिनामा मोरङको सुन्दरहरैचा नगरपालिकाका गाईमा देखा परी हालसम्म ७६ जिल्लामा यो रोग पुष्टि भएको छ। यस रोगबाट कर्णाली, सुदूरपश्चिम, लुम्बिनी र कोशी प्रदेशका मध्यपहाडी तथा पहाड़ी क्षेत्रमा रहेका पशु बढी प्रभावित भएका छन्। हालसम्म सङ्क्रमित सात लाख नौ हजार दुई सय तीन पशुमध्ये चार लाख ५३ हजार आठ सय १९ निको भइसकेका छन्। यस्तै २५ हजार सात सय ८२ पशु मरेका छन्। हाल दुई लाख २९ हजार छ सय दुई पशु सक्रिय सङ्क्रमित छन् र सङ्क्रमणको दर क्रमशः घट्दै गएको महानिर्देशक डा काफ्लेले बताउनुभयो छ।

यस रोगको महामारी नियन्त्रणका लागि विभाग र मातहतका निकाय, प्रदेश सरकार मातहतका निकाय तथा स्थानीयतहमा कार्यरत पशु स्वास्थ्यकर्मी परिचालित रहेका छन्। यस क्रममा अन्य सरकारी निकाय, निजी क्षेत्रमा कार्यरत पशु स्वास्थ्य कर्मीलगायतका सरोकारवालासँग समन्वय गरी रोग रोकथाम तथा नियन्त्रणका उपाय अवलम्बन गरिएको विभागले जनाएको छ।

विभागमा लम्पी स्किन रोग नियन्त्रण कक्ष स्थापनासहित प्रभावित क्षेत्रमा रोग अन्वेषण, उपचार र प्राविधिक सल्लाहका लागि टोली परिचालन गरिएको छ।

नेपाल प्रहरीको कार्ययोजना-२०८० तयार, आगामी साउन १ देखि लागू हुने

काठमाडौँ २२ असार (रासस)।

प्रहरी प्रधान कार्यालयले नेपाल प्रहरी कार्ययोजना-२०८० तयार पारेको छ। मुलुकभर सुदृढ शान्ति-सुव्यवस्था कायम राख्ने, अपराध रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने, विशिष्टिकृत तथा वैज्ञानिक अपराध अनुसन्धान क्षमता अभिवृद्धि एवं प्रहरी सेवा प्रवाहको गुणस्तरमा व्यावसायिक सुदृढिकरण गरी समग्र प्रहरी सङ्गठनको दीर्घकालीन विकास तथा रूपान्तरण गर्ने सन्दर्भमा कार्ययोजना तयार पारी लागू गर्न लागिएको हो।

उक्त योजना आगामी साउन १ गतेदेखि लागू गरिने प्रहरी प्रधान कार्यालयले जनाएको छ। कार्ययोजनाले समयानुकूल साङ्गठानिक विकासमा महत्वपूर्ण टेवा पुग्ने विश्वास लिइएको प्रहरी महानिरीक्षक वसन्तबहादुर कुँवरले जानकारी दिनुभयो। उहाँले शुक्रबार उक्त कार्ययोजना सार्वजनिक गर्दै सेवा प्रवाहमा यसले सही ढङ्गले कार्यसम्पादन गर्न सहयोग पुग्ने बताउनुभयो।

कार्यक्रममा नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय अन्वेषण योजना तथा विकास निर्देशनालयका प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक विश्व अधिकारीले नेपाल प्रहरी कार्ययोजना-२०८०, नेपाल प्रहरी कार्ययोजना-२०७९ को समीक्षा, कार्यान्वयन प्रक्रिया एवं कार्ययोजना बेन्चमार्क गतिविधिसम्बन्धी प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो।

सो क्रममा प्रहरी प्रवक्ता, प्रहरी नायव महानिरीक्षक कुबेर कडायतले अहोरात्र जनताको जीउधनको सुरक्षामा खटिनुपर्ने जिम्मेवारी बहन गर्न उच्च मनोवलयुक्त प्रहरी कर्मचारीबाट मात्र सम्भव भएकोले आन्तरिक शुद्धिकरण, वैज्ञानिक र विशिष्टिकृत अपराध अनुसन्धान प्रणाली, प्रहरी कर्मचारीका आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्ति, वृत्ति विकास र कल्याणकारी योजना यस कार्ययोजनाको मुख्य लक्ष्यमा परेको उल्लेख गर्नुभयो। प्रचलित कानुनको अधिनमा रही मुलुकभर सुदृढ शान्ति-सुव्यवस्था कायम राख्ने, अपराध रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने विशिष्टिकृत तथा वैज्ञानिक अपराध अनुसन्धान क्षमता अभिवृद्धि एवं प्रहरी सेवा प्रवाहको गुणस्तरमा व्यावसायिक सुदृढीकरण गरी समग्र प्रहरी सङ्गठनको दीर्घकालीन विकास तथा रूपान्तरण गर्ने कार्ययोजनाको उद्देश्य रहेको छ।

कार्ययोजनामा १३ वटा मुख्य लक्ष्य, ४० वटा लक्ष्य अनुरूपको कार्यगत उद्देश्य र एक सय ८३ वटा क्रियाकलाप समेटिएका छन्। नेपाल प्रहरीको आन्तरिक सुदृढिकरण योजनातर्फ पाँच वटा र नागरिक केन्द्रित प्रहरी सेवातर्फ चारवटा गरी प्राथमिकताको आधारमा जम्मा नौ वटा बेन्चमार्क गतिविधि निर्धारण गरिएको छ।

प्रहरी कर्मचारीको सङ्घीय संरचना अनुरुप समायोजन गर्नेलगायत १३ वटा मुख्य लक्ष्य रहेको उक्त कार्ययोजनामा नेपाल सरकारको न्यूनतम साझा कार्यक्रम, आव २०८०/८१ को स्वीकृत नीति कार्यक्रम, गृह प्रशासन सुधार योजना २०७८, गृह मन्त्रालयको वर्तमान प्राथमिकताका क्षेत्र, नेपाल प्रहरीको रणनीतिक योजना, नेपाल प्रहरीद्वारा कार्यान्वयन गरिएका विगतका कार्ययोजनाको अध्ययनको साथै नेपाल प्रहरीको प्राथमिकतागत क्षेत्रहरूको पहिचान, वर्तमान समस्या तथा चुनौती दृष्टिगत गर्दै कार्ययोजनाका गतिविधि निर्धारण गरिएको छ।

आर्थिक बिकास समृद्धिका लागि गरेका कार्यहरु सन्तोषजनक : अनुगमन समिति

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, २२ असार।

समुन्नति कार्यक्रम अर्न्तगत सबल नेपालले जिल्लाको पश्चिमी भेगका समाजिक क्षेत्रमा आयोजना गरेका कार्यहरुको शुक्रबार अनुगमन गरेको छ।

सेभ द चिल्ड्रेनको सहयोग तथा सुरुङगा नगरपालिकाको समन्वयमा सप्तरीको कल्याणपुरमा सबल नेपालले आयोजना गरेको कार्यक्रम सल्लाहकार समिति फिल्ड अनुगमन कार्यक्रम समिक्षा बैठक पश्चात् सो क्षेत्रको आर्थिक बिकास समृद्धिका लागि गरेका कार्यको अनुगमन गरेको हो।

सिडा परियोजना संयोजक निरबहादुर आलेको नेतृत्वमा जिल्लाको सुरुङगा नगरपालिका वडा नं. -३ स्थित दोलतपुरमा रहेको राप्रावि भुसिमहुलियाको बिद्यालयमा अनुगमन गरिएको छ।

उक्त बिद्यालयमा सबल नेपालले शैचालय मर्मत सम्भार, बालबिकासमा पढने बालबालिकाहरुको लागि प्रदान गरिएको सामग्रीहरुको उचित प्रयोग भइरहेको पाइएको छ।

बिद्यालयमा प्रवेश गर्दा पुर्णरुपमा सरसफाई र बिद्यालयका शिक्षकहरु समेत उपस्थित रहेको देखिएको छ। बिद्यालयमा शैचालय सफा र पानी व्यवस्थित भएकाले बालबालिकाहरु हर्षितरुपमा समेत देखिएको छ।

सबल नेपालले यस बिद्यालयको मर्मत सम्भारदेखि खेलकुदका समाग्रिहरु तथा शिक्षक शिक्षाकाहरुलाई समय समयमा गुणस्तरीय तालिम प्रदान गरेकाले यहाँ बालबालिका दैनिकरुपमा पढन आउने गरेको स्थानिय अभिभावकहरुको कथन छ।

सबल नेपाल भन्ने संस्थाले आर्थिक रुपमा सहयोग गरेपछि अहिले नमुनाकै रुपमा उक्त बिद्यालय स्तरबृद्धिका रुपमा अगाडी बढी रहेको बिद्यालयका प्रअ शम्भु प्रसाद चौधरीले बताए। उनले हामीले बिद्यालयमा खाजाको ब्यवस्था गरेदेखि बिद्यालयमा बिद्यार्थीको उपस्थित बिगत भन्दा बढी देखिन थालिएको छ।

यहाँ खानेपानीको समस्या रहेको गुनासो गर्दै उनले समय समयमा बिद्यालयमा प्रथमिक स्वास्थ्य जाँचको समेत ब्यवस्था राखिएको कारण पनि राम्रो भइरहेको पाइएको अनुगमनमा गएका टोलीलाई सुनाए।

यस्तै सुरुङगा नगरपालिका वडा नं. ९ मा रहेको स्वास्थ्य चौकीको अनुगमन समेत गरियो। जीर्ण भवनमा संचालित स्वास्थ्य चौकीलाई स्तर राम्रो गर्नको लागि सबल नेपालले भवनको छतमा चुहि रहेको पानीको मर्मत सम्भार गरेपछि अहिले स्वास्थ्य सेवा दिन सहज भएको देखियो।

स्वास्थ्य चौकीमा मर्मत सम्भार गरि रंगपेन्ट समेत गरिएको कारण आफुहरुलाई बसेर सेवा दिन सहज अनुभुति भएको स्वास्थ्य चौकी इन्चार्ज ओम नारायण यादवले बताए।

साथै शौचालयको समेत अभाव रहेको स्वास्थ्य चौकीमा शौचालय निर्माण गरिदिएपछि हरेक दृष्ट्रिकोणले राम्रो भएको इन्चार्जले भने अवाश्कता अनुसार यहाँ आउने सेवाग्राही किशोकिशोरीहरुलाई किशोरा अवस्था सम्बन्धि जनचेतना दिइने र किशोरी कर्नललाई ब्यवस्थित गर्न लागिएको समेत बताए।

यहाँ स्वास्थ्य सेवाका लागि सामग्रीहरुको अभाव रहेको भन्दै यसलाई सहयोग गर्न स्वास्थ्य इनचार्ज यादवले आग्रह समेत गरे।

त्यस्तै सबल नेपालका कार्यक्रम संयोजक रोशन कुमार मंडलको नेतृत्वमा जिल्लाको दक्षिणी भेगमा बर्षोदेखि संचालित कार्यहरुको अनुगमन शुक्रबारै गरिएको छ।

उक्त ठाउँमा रहेका कृषि क्षेत्र र बालकलबको अनुगमन गरिएको छ। खडक नगरपालिका वडा नं ३ मा लक्षमी कृषक समूहले सामुहिकरुपमा लगाइएको तरकारी खेतिमा देखिएका समस्याहरु बारे अनुगमनमा सहभागिहरुले बुझेका छन।

कृषक समुहकी अध्यक्ष सोनावती रामसहित १७ जना सदस्यहरुले सामुहिक रुपमा मेहन्त परिश्रम गरेर लगाइएको तरकारी खेतिबाट राम्रो आम्दानी भइरहेको पाइएको छ।

त्यहाँका भुमिहिन गरिव परिवारलाई सबल नेपालले आर्थिक समृद्धिका लागि उनीहरुलाई जीविकाउपार्जन गर्न सहयोग सहयोग गरेका कारण उनीहरु आत्मनिर्भर भइरहेको अनुगममा सहभागि खडक नगरपालिकाका प्रशासन शाखा प्रमुख रामाकान्त चौधरीले बताए।

उनीहरु जीवनलाई आत्मनिर्भर गर्नका लागि सबल नेपालले लिजमा जाग्गा उपल्बध गराएपछि अहिले तरकारी खेतिबाट मासिक लाखौ रुपैया बचत गरि घरपरिवा चलाउनुका साथै छोरा छोरीलाई शिक्षित बनाउन तर्फ आकर्षित भएको छ। खडक नगरपालिका वडा नं. ४ मा रहेका समुदायिक बालकलबको समेत अनुगमन गरिएको छ।

क्लबका अध्यक्ष मनजुला साह सहित बालकलबमा रहेका बालबालिकाहरुलाई बिभिन्न तालिम गोष्ठी,प्रजनन स्वास्थ्य बारे जंचेतना,जीवन उपयोगि शिप लगायतका तालिम प्राप्त गरेपछि उनीहरु गाउँघरमा घुमि रहेका बालबालिकाहरुलाई समेत सचेतना जगाउने कार्य गरिरहेको देखियो।

सेभ द चिल्ड्रेनका कार्यत्रलम संयोजक दिपक बुढाथोकी,सबल नेपालका निर्देशक दिपक झा, अध्यक्ष जुना गिरी, कार्यक्रम संयोजक रोशन मंडल, फिल्ड अधिकृत खडक नारायण चौधरी, राधेश्यम राम, अर्चाना यादव, सिडा परियोजना संयोजक निरबहादुर आले, सुपरभाइजर अशोक साह र खडक नगरपालिकाका शिक्षा प्रमुख वीरेन्द्र यादव,कृषि प्रमुख बिवकान्त चौधरी,सुरुङगा नगरपालिकाका प्रकासचन्द्र साह, दर्शन चौधरी र रिङकु यादव लगायतका अनुगमनमा सहभागिता रहेको थियो।

देश विदेशबाट पठाइएको रकम तुरुन्त भुक्तानी लिनका लागि सम्झनुहोस्।
हाम्रो सेवाहरु
नेपाल सहकारी संस्था लि.
राजविराज ४, फोन नं. ०३१-५३१०९६
ipay remit
CITY EXPRESS MONEY TRANSFER
Money Transfer Made Easy
Best Remit Quick & Easy
prabhu Money Transfer
प्रभुको इच्छा
रकम पठाउन तथा पाउनका लागि भरपर्दो माध्यम
IME International Money Express
himal remit हिमालरेमिट
CG Money

प्रकाशक : नवीनकुमार गुप्ता (९८५२८२०५८४, ९८०३२८३११५), **सम्पादक** : अनिलकुमार अनल (९८४२८३४९१७), **सहसम्पादक** : दीपककुमार गुप्ता (९८४१५१३२९९), **लेआउट** : संजय शेखर, **मुद्रण** : न्यू नवीन प्रेस, राजविराज, फोन : ०३१-५३०७६८ (कार्यालय), **इमेल** : *rajbirajdainik@gmail.com*, **वेवसाइट** : *rajbirajdainik.com.np*